

FGU

Undervisningsvejledning for service og
transport

Indhold

1. Indledning.....	2
2. Identitet og formål	2
3. Faglige mål.....	3
3.1 Undervisning på introducerende niveau.....	5
3.2 Viden, færdigheder og kompetencer	5
4. Undervisnings- og arbejdsformer	13

1. Indledning

Denne vejledning udfolder, forklarer og eksemplificerer nogle af bestemmelserne i FGU-fagbilaget for service og transport, men vejledningen indfører ikke nye bindende krav. Vejledningen udfolder udvalgte dele af det faglige temas identitet og formål, faglige mål samt undervisnings- og arbejdsmetoder.

Desuden findes, der følgende vejledninger, der uddyber og eksemplificerer fagbilaget:

- *Prøvevejledning* med en uddybende beskrivelse af prøveafholdelse i faget. Prøvevejledningen findes på Undervisningsministeriets hjemmeside (www.uvm.dk/fgu)
- *Vejledning om didaktiske principper på FGU*, som indeholder en uddybende beskrivelse af de didaktiske principper i FGU. Vejledningen findes på EMU'en (www.emu.dk/fgu)
- *FGU – undervisningseksempler*. Det er eksempler på undervisningspraksis i FGU, som er i overensstemmelse med de didaktiske principper. Eksemplerne er tænkt som inspiration til indhold, form og niveau, og de skal naturligvis tilpasses de konkrete fag/faglige temaer, elevgruppen m.m. Eksemplerne findes på EMU'en (www.emu.dk/fgu)

Alle bindende bestemmelser for undervisningen og prøverne i FGU findes i FGU-indholdsloven og FGU-indholdsbekendtgørelsen, herunder læreplanerne og fagbilagene for FGU.

2. Identitet og formål

Identiteten af det faglige tema service og transport relaterer sig til det felt af beskæftigelsesområder, som findes inden for det faglige område og de dertil hørende faglige discipliner. Til identiteten knytter der sig faglig stolthed over håndværksmæssig dygtighed og kendskab til faglige metoder. Identiteten er desuden knyttet til betydningen af at levere færdige produkter eller ydelser til en aftagers tilfredshed, når der arbejdes med service og transport.

FGU opbygger den faglige identitet hos eleven gennem autentiske læringsmiljøer, hvor identiteten af service og transport kommer til udtryk gennem relevant udstyr, værktøj og beklædning samt relevante arbejdsopgaver.

Formålet med det faglige tema service og transport er, at eleven:

- Opnår kendskab til normer og kulturer inden for fagområdet
- Udvikler viden, færdigheder og kompetencer, så eleven kan nå de fastsatte mål for det faglige tema
- Bliver motiveret til at lære mere

- Ønsker at tage ejerskab for egen læring, bl.a. gennem stabilt fremmøde
- Får forudsætninger for at kunne træffe uddannelses- og beskæftigelsesvalg på et kvalificeret grundlag
  - Dette kunne eksempelvis være lager- og terminaluddannelsen med en arbejdsfunktion, der består i at modtage og udlevere varer, eller godschaufføruddannelsen med en arbejdsfunktion, der består i at fragte varer.
- Opnår en alsidig udvikling og dannelse, så eleven kan begå sig i samfundet.

Ovennævnte skal understøttes af et tæt samarbejde med andre fag, faglige temaer og eksterne samarbejdspartnere. I pgu kan det fx understøttes af erhvervstræning, og i egu understøttes det naturligt i forbindelse med virksomhedspraktikken.

3. Faglige mål

Af fagbilaget for service og transport fremgår de læringsmål, som en elev skal nå på FGU-niveau 1, FGU-niveau 2 og FGU-niveau 3. De tre niveauer svarer til kvalifikationsrammen for livslang læringsniveau 1-3.

Målene på de tre FGU-niveauer er angivet som præstationsstandarder. En præstationsstandard beskriver, hvilken adfærd og hvilke handlinger, en elev skal udvise for at demonstrere, at målene for det enkelte niveau er nået. Præstationsstandarderne er slutmål, det vil sige, at de beskriver det, eleven skal kunne efter at have gennemført det pågældende FGU-niveau. Præstationsstandarderne beskriver dermed ikke indholdet i undervisningen eller processen undervejs.

Præstationsstandarderne for de tre niveauer fremgår af nedenstående tabel.

Præstationsstandarder

FGU-niveau 1	FGU-niveau 2	FGU-niveau 3
<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • medvirke til håndtering, produktion, servicering samt levering af service ydelser og produkter i et professionelt miljø i kendte situationer og under vejledning • udvise interesse for og vilje til at udvikle faglige, sociale og personlige kompetencer med relevans indenfor det faglige tema. 	<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • med begyndende selvstændighed og ansvarlighed gennemføre håndtering, produktion, servicering samt levering af service ydelser og produkter • fungere i et professionelt miljø, i kendte situationer eller kan udføre mere komplicerede opgaver under vejledning • med begyndende selvstændighed sætte sig ind i forhold, der har betydning for den aktuelle opgave. 	<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planlægge og gennemføre håndtering, produktion, servicering samt levering af service ydelser og produkter, i et professionelt miljø i en rutinemæssige eller kendt situation, alene og i samarbejde med andre • selvstændigt sætte sig ind i forhold, der er nødvendige for den aktuelle opgave, og kan kommunikere med andre derom • udvise fleksibilitet og omstillingsevne.

Gennem de tre niveauer er der en progression med hensyn til den adfærd, som en elev skal udvise, og de handlinger, som vedkommende skal kunne udføre. Progressionen i niveauerne kan ses ved forventningerne til bl.a.:

- **En stigende kompleksitet** med hensyn til elevens handling og adfærd gennem niveauerne – fra at eleven kan ”medvirke til”, over at eleven kan ”gennemføre”, til at eleven kan ”planlægge og gennemføre”.
- **Et stigende ansvarstagen** i forbindelse med elevens handling og adfærd gennem niveauerne – fra ”under vejledning” over ”med begyndende selvstændighed og ansvarlighed” til ”alene og i samarbejde med andre”.
- **En voksende omstillingsparathed** i forbindelse med elevens handling og adfærd gennem niveauerne – fra ”under vejledning” over ”kendte situationer” til ”rutinemæssig” og ”udvise fleksibilitet og omstillingsevne”.

Progressionen vil desuden vise sig ved, hvor teknisk svær en produktion eleven skal udføre. Det er op til skolerne og lærerne at sikre progressionen i elevernes opgaver og kompetencer. Der er en glidende overgang mellem de tre niveauer – og dermed ikke tydelige grænser mellem niveauerne. Det er læreren, der med sine faglige vurderinger skal bedømme, om eleven gennem sin adfærd og sine handlinger overordnet set lever op til forventningerne til det enkelte niveau. Til at kvalificere sine faglige

vurderinger skal læreren anvende bedømmelseskriterierne for det faglige tema, se også prøvevejledningen for service og transport for en udfoldelse af arbejdet med bedømmelseskriterier.

3.1 Undervisning på introducerende niveau

Undervisningen på introducerende niveau er for elever uden forudgående erfaring med og kendskab til området. Undervisningen på introducerende niveau skal opøve elevens mødestabilitet og motivation for faglig læring samt gøre eleven klar til at få udbytte af undervisningen på FGU-niveau 1. Det vil fremgå af elevens forløbsplan, hvilket niveau eleven er på, og hvilket niveaumæssigt mål i det faglige tema, der er fastsat for eleven. Af fagbilaget fremgår følgende:

Undervisningen på introducerende niveau tilrettelægges med udgangspunkt i elevens forudsætninger og i overensstemmelse med de mål, der fremgår af elevens uddannelses- og forløbsplan. Undervisningen på introducerende niveau skal give eleven konkret og praktisk introduktion til det faglige tema og give eleven faglige forudsætninger for at indgå på et undervisningsniveau.

Det introducerende niveau skal præsentere eleven for elementære fagudtryk og arbejdsformer gennem relevante praktiske arbejdsopgaver inden for service og transports beskæftigelsesområder. Herved introduceres eleven til de normer og kulturer, der findes inden for service og transport.

Arbejdsopgaverne kan variere efter elevtypen, og nogle af eleverne kan hurtigere håndtere de konkrete, evt. eksterne, arbejdsopgaver, mens andre elever har brug for at blive trygge i deres daglige værkstedsaktiviteter.

3.2 Viden, færdigheder og kompetencer

Af fagbilaget fremgår det hvilken viden samt hvilke færdigheder og kompetencer eleverne skal have på tværs af de tre FGU-niveauer og præstationsstandarderne. Dette afsnit uddyber og konkretiserer de faglige mål, som fremgår af fagbilaget for service og transport.

Viden

Viden er noget, eleven besidder. Viden er de indholdsområder, stofområder og faglige områder, som eleverne beskæftiger sig med i temaet.

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har viden om:	
Produkter og materialers egenskaber og anvendelse	<p>Eleven har viden om produkters og materialers egenskaber og kan anvende dem på en forsvarlig og sikkerhedsmæssigt korrekt måde.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har begyndende viden om at anvende produkter og materialer under grundigt opsyn og har fx viden om pakkematerialers anvendelse samt deres styrke, vægt og holdbarhed.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan under delvist opsyn anvende produkter og materialer og har en grundlæggende forståelse af deres egenskaber og anvendelse. Fx kan eleven stå for pakning af et produkt, hvor man skal vurdere, hvilke materialer der skal bruges.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven forstår og anvender produkter og materialer selvstændigt på en korrekt måde. Fx kan eleven pakke et produkt efter en ordreseddel samt klargøre forsendelse af produktet.</p>
Fagsprog, der hører til det faglige område	<p>Fagsprog er de udtryk, der anvendes inden for det faglige tema, og eleven opnår viden om dette gennem den daglige kommunikation og forklaringer fra læreren og fra rutinerede elever.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven forstår grundlæggende fagsproget i tale og skrift. Fx har eleven viden om det fagsprog, der hører til transportgeografi, herunder lokale bynavne, ruteplanlægning, transportdokumenter mv.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan benytte sig af grundlæggende termer i fagsproget. Fx kan eleven bruge fagsprog, der knytter sig til kort, lokalisere landsdele o.l.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan forstå og anvende fagsproget som en naturlig del af arbejdsdagen. Fx har eleven viden om hvordan man bruger et kort og kan placere større byer i Danmark kortet.</p>
Sikkerhedsforanstaltninger inden for det faglige	Sikkerheden på værkstedet skal prioriteres højt, og eleven skal gennemføre et sikkerhedskursus samt gennemgå sikkerhedskort for elværktøj, maskiner mv.

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
<p>Eleven har viden om:</p> <p>område</p>	<p>FGU-niveau 1: Eleven har begyndende viden om sikkerhed på værkstedet og har deltaget i undervisning om sikkerhed.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan under opsyn anvende og betjene elværktøj, maskiner mv. og har viden om, hvordan de betjenes sikkerhedsmæssigt korrekt.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selv anvende og betjene elværktøj, maskiner mv. sikkerhedsmæssigt korrekt og kan formidle denne viden til andre elever.</p>
<p>Normer og kulturer inden for fagområdet</p>	<p>Eleven skal opnå viden om normer og kulturer inden for fagområdet og hos eksterne kollegaer/kunder.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har et grundlæggende kendskab til de mest basale normer og kulturer inden for fagområdet ved at have oplevet dagligdagen i den reelle produktion.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan redegøre for fagområdets basale normer og kulturer. Eleven kender betydningen af at overholde aftaler omkring disse faglige og personlige normer og kulturer.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan diskutere og demonstrere viden om normer og kulturer. Eleven kan videreformidle sin viden og forståelse af fagområdets normer og kulturer.</p>
<p>Kvalitetskrav og standarder i forhold til de konkrete opgaver</p>	<p>Eleven opnår viden om kvalitetskrav og standarder inden for fagområdet og hos eksterne kollegaer/kunder.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har begyndende viden om kvalitetskrav og standarder og begynder at få forståelse af vigtigheden af at overholde disse.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven forstår kvalitetskrav og standarder inden for området og kan under opsyn/supervision opfylde disse.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selv opfylde kvalitetskrav og standarder inden for områderne og kan begynde at videreformidle denne viden til andre elever.</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har viden om:	
Uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder inden for fagområdet	<p>Eleven får oplysning om uddannelses- og beskæftigelsesmulighederne inden for fagområdet og kan på baggrund heraf træffe valg om sin videre vej inden for uddannelse og beskæftigelse.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har kendskab til de forskellige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven har, under vejledning fra en vejleder/lærer, afprøvet forskellige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, evt. gennem praktikforløb i lokale virksomheder.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan med støtte fra en vejleder/lærer vælge det videre uddannelses- og beskæftigelsesforløb.</p>

Færdigheder

Færdighed er noget, eleven kan, en evne til et eller andet. Færdighed viser sig i form af teknikker og indgår i udførelsen af produktionsopgaver og løsningen af problemer.

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har færdigheder i at:	
Anvendelse af produkter og materialer til service- og transportområdet	<p>Eleven opnår færdigheder i korrekt anvendelse af produkter og materialer på en forsvarlig og sikkerhedsmæssig korrekt måde.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven kan under grundigt opsyn begynde at anvende produkter og materialer. Fx kender eleven til og kan anvende lastsikringsstropper og overfaldssurring.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan under delvis opsyn anvende produkter og materialer inden for fagområdet. Fx kender eleven til og kan anvende overfaldssurring, loopsurring og grimesurring.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selvstændigt anvende produkter og materialer på en korrekt måde. Fx kan eleven vurdere, hvilken type surring der skal anvendes til en konkret last, og kender til fordele og ulemper ved de forskellige typer.</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
<p>Eleven har færdigheder i at:</p>	
<p>Anvendelse af hjælpemidler, redskaber og maskiner</p>	<p>Eleven opnår færdigheder i korrekt anvendelse af hjælpemidler, redskaber og maskiner på en forsvarlig og sikkerhedsmæssigt korrekt måde.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har begyndende færdigheder i at anvende hjælpemidler, redskaber og maskiner, fx palleløfter, strapmaskine mv.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven har grundlæggende færdigheder i brugen af hjælpemidler, redskaber og maskiner på værkstedet.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven benytter hjælpemidler, redskaber og maskiner som en naturlig del af sin hverdag og kan begynde at instruere andre elever i korrekt brug af disse.</p>
<p>Håndtering, produktion, servicering samt levering af serviceydelser og produkter</p>	<p>Eleven opnår færdigheder i håndtering, produktion, servicering samt levering af serviceydelser og produkter, bl.a. gennem et tæt samarbejde med lokale samarbejdspartnere.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har begyndende færdigheder i arbejdsgangen på værkstedet og hos eksterne samarbejdspartnere/på eksterne arbejdspladser. Fx kan eleven laste ensartet gods til én modtager.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven har grundlæggende færdigheder i arbejdsgangen på værkstedet og hos eksterne samarbejdspartnere/på eksterne arbejdspladser. Fx kan eleven laste ensartet gods til flere modtagere.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selv gennemføre en korrekt arbejdsgang i forbindelse med håndtering, produktion, servicering samt levering af serviceydelser og produkter. Fx kan eleven laste forskelligt gods til forskellige modtagere.</p>
<p>Overholdelse af sikkerhedskrav og ergonomisk korrekt udførelse af arbejdet</p>	<p>Sikkerheden på værkstedet skal være på et højt niveau, og eleven skal gennemføre et sikkerhedskursus samt gennemgå sikkerhedskort, før elværktøj, maskiner mv. kan betjenes, og instrueres i korrekt løfteteknik.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven kender til basale sikkerhedsprocedurer og har gennemført et sikkerhedskursus. Eleven har en begyndende viden om sikkerhed på værkstedet samt om ergonomi og løfteteknik.</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har færdigheder i at:	<p>FGU-niveau 2: Eleven kan under opsyn anvende og betjene elværktøj, maskiner mv. og har viden om, hvordan arbejdet med disse udføres sikkerhedsmæssigt korrekt.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selv anvende og betjene elværktøj, maskiner mv. og kan formidle denne viden til andre elever.</p>
Anvendelse af relevant fagsprog i den faglige kommunikation	<p>Fagsprog er de udtryk, der anvendes inden for det faglige tema, og eleven opnår viden om dette gennem den daglige kommunikation samt forklaringer fra læreren og fra rutinerede elever.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven kan anvende basalt fagsprog i tale og skrift under grundig vejledning fra læreren.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven begynder at forstå fagsproget og kan benytte det selvstændigt.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven forstår og anvender fagsproget som en naturlig del af arbejdsdagen.</p>

Kompetencer

Kompetence er elevens evne til at handle i bestemte kontekster. Kompetence betyder, at eleven har viljen og evnen til at bruge sin viden og sine færdigheder i en given situation.

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har kompetencer til at kunne:	
Planlægge og gennemføre arbejdsopgaver alene eller i samarbejde med andre	<p>Eleven opnår kompetencer til at udføre arbejdsopgaver som enkeltmandsopgaver, men også i samarbejde med andre på værkstedet.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven kan arbejde sammen med en mere rutineret elev, og eleven har i den situation overblik over arbejdsopgaverne.</p> <p>FGU-niveau 2: Der gives enkeltmandsopgaver, og eleven kan med hjælp fra læreren og mere rutinerede elever udføre arbejdsopgaverne korrekt.</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har kompetencer til at kunne:	<p>FGU-niveau 3: Eleven har kompetencer til at udføre arbejdsopgaver under supervision fra en lærer og kan nu også begynde at støtte mindre rutinerede elever.</p>
Kvalitetssikre proces og opgave	<p>Eleven opnår kompetencer til at løse opgaver, evt. ved at følge en proces, og opnår også kompetencer til at kvalitetssikre denne proces/disse opgaver.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven introduceres til mindre arbejdsforløb og arbejdsgange på værkstedet og hos eksterne samarbejdspartnere/på eksterne arbejdspladser, og eleven kan løse en opgave under vejledning fra læreren.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan se og forstå meningen med arbejdsprocesser ud fra lærerens forklaring.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan selv planlægge og forklare en given arbejdsproces i forbindelse med løsningen af en opgave og kan også sikre, at kvaliteten af opgaveløsningen overholder de stillede krav.</p>
Sikre miljømæssige hensyn	<p>Eleven opnår kompetencer til at udføre arbejdsopgaver med størst mulig hensyntagen til miljøet og sikkerheden.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven introduceres til procedurer, der omfatter sikkerhed på arbejdspladsen, og har forståelse af korrekt håndtering af opgaver under hensyntagen til miljøet.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan træffe naturlige valg med hensyn til arbejdsgange og håndtering af affald.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven er bevidst om, at der er miljømæssige krav, som skal overholdes, og kan begynde at formidle denne viden til andre elever.</p>
Tage medansvar for samarbejde og trivsel på arbejdspladsen	<p>Eleven opnår kompetencer til at deltage i arbejdsfællesskaber og ved, hvordan man sikrer en god trivsel på værkstedet.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven begynder at få en forståelse af samarbejde og trivsel på værkstedet/arbejdspladsen. Fx har eleven en forståelse af sin egen placering i</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
<p>Eleven har kompetencer til at kunne:</p>	<p>logistikkæden.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven kan begynde at arbejde med at forbedre samarbejdet på værkstedet uanset elevernes forskellige kompetenceniveau. Eleven kan udføre sine egne opgaver korrekt og har forståelse af vigtigheden heraf, for eksempel via sit kendskab til logistikkæden.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven kan stå for at introducere/sidemandsoplære nye elever med hensyn til samarbejde og trivsel på værkstedet/arbejdspladsen. Fx kan eleven introducere andre elever til brugen og forståelsen af logistikkæden.</p>
<p>Bidrage til valg af opgave med henblik på at opbygge ejerskab og motivation samt evne til at træffe valg</p>	<p>Eleven opnår kompetencer til at vælge en arbejdsopgave og kan derigennem øge sin egen motivation for læring.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven har et begyndende overblik over opgaverne på værkstedet og deltager i fællesskab med mere rutinerede elever.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven har kompetencer til at vurdere indholdet og udbyttet af opgaverne og kan dermed opsøge opgaver, som støtter vedkommendes egen læring.</p> <p>FGU-niveau 3: Eleven har kompetencer til at definere opgaver og kan introducere opgaverne for nye elever.</p>
<p>Søge praktikplads eller beskæftigelse målrettet det ønskede fagområde</p>	<p>Eleven får afdækket uddannelses- og beskæftigelsesmulighederne inden for fagområdet, og på baggrund af dette kan eleven træffe valg om sin videre vej inden for uddannelse og beskæftigelse.</p> <p>FGU-niveau 1: Eleven introduceres til de forskellige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder og har kompetencer til skrivning af ansøgninger, CV mv. Fx kan eleven skrive sit eget CV og har forståelse af, hvordan det skal stilles op.</p> <p>FGU-niveau 2: Eleven får vejledning fra en vejleder/lærer og får afprøvet forskellige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, evt. gennem praktikforløb i lokale virksomheder. Fx kan eleven skrive en målrettet ansøgning.</p>

Fagligt mål	Uddybning og eksemplificering
Eleven har kompetencer til at kunne:	<p>FGU-niveau 3: Eleven kan med støtte fra en vejleder/lærer vælge det videre forløb for sit uddannelses- og beskæftigelsesforløb. Fx kan eleven med støtte i samtaleteknikker gennemføre samtaler med praktikvirksomheder.</p>

4. Undervisnings- og arbejdsformer

Undervisnings- og arbejdsformerne skal tage afsæt i den didaktik, der kendetegner FGU, og dette afsnit giver konkrete eksempler på, hvordan det kan lade sig gøre.

Undervisningsdifferentiering, praksisfællesskaber og et inkluderende læringsmiljø

Når undervisningen tilrettelægges, kan man tilgodese elevernes forskellige forudsætninger på forskellige måder. Når der planlægges aktiviteter i praksis, er det vigtigt at anerkende elevernes forskellighed og udnytte de forskellige roller, eleverne kan have i forbindelse med gennemførelse af en aktivitet. Hvis man eksempelvis skal pakke og levere en vare til en aftager, er der brug for mange forskellige kompetencer. En gruppe af elever kan have særlige evner for at plukke og pakke varer. En anden gruppe af elever kan have særlige evner for at læsse og udfylde transportdokumenter. Og nogle elever kan have en særlig rolle i forbindelse med levering og kundekontakt.

Ved at udnytte mulighederne i de forskellige roller kan man italesætte det faktum, at der i praksis er brug for mange forskellige typer af medarbejdere, og en lidt genert elev vil opleve, at der i praksissituationer også er brug for ham/hende, også selv om han/hun ikke har mod på at have en styrende rolle. Desuden vil læreren kunne udvælge netop de delopgaver, som udfordrer de enkelte elever, og på den måde differentiere undervisningen. Det styrker forholdet mellem eleverne og læreren og eleverne imellem, idet det bliver tydeligt, hvordan alle i praksis er afhængige af hinanden. Få elever kan udføre aktiviteten alene, og læreren behøver også elevernes aktive deltagelse, hvis aktiviteten skal lykkes som planlagt. Der bliver hermed skabt et fællesskab om praksis, hvor alle udgør en vigtig del af logistikkæden.

Praksisbaseret dannelse og læring samt helhedsorienteret undervisning og dannelse

Når undervisningen tilrettelægges, er det vigtigt at sammentænke undervisningen og den praksisbaserede læring. Ved at tage udgangspunkt i praksis vil man kunne motivere eleven og udnytte

den motivation, der naturligt ligger i det praktiske arbejde. Ved modtagelsen af en given transportopgave vil læreren i samarbejde med eleverne tale med kunden om varetype, leveringstidspunkt, leveringssted m.m. Eleven kan her bruge sine kommunikative evner og kan samtidig begynde at reflektere over mulige løsninger af opgaven. Når opgaven er løst, skal der udarbejdes en portfolio, som vil være vigtig for elevens refleksion.

Undervisningen kan med fordel tilrettelægges i temaer, fx ruteplanlægning, pakning/plukning, emballering, brændstofforbrug, gennemsnitshastigheder, geografi, lastsikring, total vægt og lastevne. Det vil være naturligt at vælge forskellige typer af opgaver, som tilgodeser forskellige elevgrupper og læringsstile. Til alle temaer kan der findes opgaver, som vil tilgodese den enkelte elevs læringsniveau. Under arbejdet med de forskellige opgaver kan der være behov for at søge viden på nettet, og ligeledes kan spillet Cargo Dynasty inddrages. Casearbejde er ligeledes en central opgavetype, bl.a. fordi caseopgaver ofte bruges som undervisningsform på erhvervsuddannelserne inden for transport og logistik, og på den måde forberedes eleverne til den undervisningsform, som venter dem på disse uddannelser. Her kan man også inddrage eleverne og på baggrund af forskellige spørgsmål lade dem udarbejde casen og beskrive den opgave, de skal løse.

I de situationer og for de elever, hvor det giver mening, kan det have en uddannelsesmæssigt gavnlig effekt at samarbejde eller indgå partnerskab med lokale virksomheder og/eller foreninger. Det kan fx være en lokal virksomhed, der har mulighed for at have en elev i erhvervstræning, eller som kan se en fordel i at lade værkstedet udføre arbejde for virksomheden. En anden mulighed er, at eleven deltager i et kombinationsforløb på en erhvervsskole. Dette kan have en stor indvirkning på elevens forståelse af det arbejdsliv, der venter efter FGU eller den videre uddannelse.

Dokumentation og evaluering

Ved afslutning af undervisningen kan der foretages individuelle opsamlinger til brug i forbindelse med portfolioen. Dette giver mulighed for at sætte fokus på den enkelte elevs læring. Man kan fx bede eleven om at finde tre nye ting, han/hun har lært om emnet, og skrive dem ned – mere eller mindre udførligt – alt efter elevens skriftlige formåen. Dette kan gøres individuelt, to og to eller på klassen.

Læreren skal løbende evaluere de anvendte undervisnings- og arbejdsformer i forhold til elevernes læringsudbytte. Denne evaluering foregår først og fremmest gennem uformelle samtaler i forbindelse med produktionen.

Den månedlige og mere strukturerede evaluering af elevens udvikling, læring og kompetencer bør foregå med udgangspunkt i en form for fælles redskab, fx en afkrydsningsliste, et skema, en app, et website eller lignende. Det er vigtigt, at evalueringen er nem og intuitiv at gennemføre for både elev og lærer og ikke tager for meget tid fra den daglige undervisning og drift.

Sundhed og motion

Da service og transport generelt er et hårdt, fysisk krævende område, kan der være fokus på træning af kroppens muskler og koordineringsevne. Der kan sættes fokus på at udføre ergonomisk korrekte løft, og dette kan være en del af undervisningen i service og transport. Endvidere kan øvelser, hvor eleven styrker og strækker kroppens muskelgrupper, have god effekt i en branche, hvor et vist slid må forventes. Der kan også arbejdes tværfagligt med motion, forbrænding og sund kost i forbindelse med fx temadage for hele eller dele af skolen. Disse aktiviteter kan med fordel foregå i samspil med andre fag, fx dansk (hvor eleverne fx kan læse fagtekster om motionsformer for at finde svar på, hvordan morgengymnastikken kan forbedres) og naturfag (hvor eleverne fx kan undersøge de valgte motionsformers betydning for kroppen). Også her er det naturligvis vigtigt at tænke på differentiering og individuel tilrettelæggelse. Nogle elever har dårlige erfaringer med idrætsundervisning og sport, så man kan med fordel have flere typer af tilbud, fx fitness og en rask gåtur som alternative aktiviteter, hvor man også får pulsen op.

Teamsamarbejde mellem lærerne

Før påbegyndelse af en arbejdsopgave/et undervisningsforløb samles lærerteamet og planlægger det samlede forløb, så de forskellige fag kan bidrage til forløbet og indgå på en måde, der er meningsfuld for arbejdet i fagene. Under arbejdsopgaven indgår lærerne i arbejdet der, hvor de med deres faglighed har mulighed for at bidrage til, at eleven kan nå de faglige mål, som findes i deres fag. Fx kan danskfaget bidrage til opgaven ved at behandle tekster om den givne praksis/produktion. Samarbejdet skal understøtte, at det bliver relevant og meningsfuldt at beskæftige sig med teksterne. Matematikfaget kan indgå i forbindelse med beregning af brændstoføkonomi, gennemsnitshastighed, vægt og volumen, transportpris m.m.